

## Σχολείο και Οικογένεια

### Μια πολύτιμη και δυναμική σχέση μέσα από το πρίσμα της αποτελεσματικής επικοινωνίας.

Η οικογένεια και το σχολείο αποτελούν τα δύο βασικά συστήματα ανάπτυξης του παιδιού. Ως σύστημα καλείται το σύνολο των μελών που αποτελούν μια ομάδα (οικογένεια, σχολείο, τάξη) καθώς και το σύνολο των σχέσεων ανάμεσα στα μέλη του.

Οι σχέσεις και το σύνολο των συμπεριφορών που εμφανίζονται σε ένα σύστημα είναι αποτέλεσμα μιας κυκλικής – συστημικής σχέσης. Για παράδειγμα, όταν ένα παιδί γκρινιάζει ή δεν τηρεί βασικούς κανόνες στην οικογενειακή ζωή, οι γονείς δυσανασχετούν και μπορεί να χρησιμοποιήσουν τιμωρητικούς τρόπους για να διαφοροποιήσουν τη συμπεριφορά του. Την ίδια στιγμή όμως η αντίδρασή τους μπορεί να αποτελεί μια επιπλέον αιτία για την ενίσχυση ή τη διατήρηση της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργείται ένας συνεχής κύκλος αναπαραγωγής της ίδιας συμπεριφοράς και από τις δύο πλευρές, γονείς και παιδιά.

Φυσικά ο ίδιος κύκλος μπορεί να δημιουργείται στο σχολικό περιβάλλον, με τον μόνο παράγοντα που διαφοροποιείται να είναι εκείνος των ρόλων από γονείς – παιδί σε δάσκαλος – μαθητής. Τα δύο αυτά βασικά συστήματα είναι σε συνεχή συναλλαγή και αλληλεπίδραση και εξαρτώνται ταυτόχρονα το ένα από το άλλο, όπως και από μεγαλύτερα συστήματα – το κοινωνικό, το οικονομικό, το πολιτιστικό.

Το σύστημα της οικογένειας προηγείται αναφορικά με την επίδρασή του χρονικά αλλά και την αξιακή του θέση στη ζωή και στην ανάπτυξη ενός παιδιού.

Παρόλο που τα δύο συστήματα έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, όπως για παράδειγμα η δομή, οι ρόλοι, οι σχέσεις των μελών τους, ωστόσο υπάρχουν κοινά στοιχεία τα οποία επικεντρώνονται γύρω από την ανάπτυξη του παιδιού – μαθητή και του συναισθηματικού κλίματος που αυτό θα έπρεπε να βιώνει μέσα στα δύο πλαίσια για την ισορροπημένη εξέλιξή του. Ανάμεσα στα δύο πλαίσια επιχειρείται μια προσπάθεια γεφύρωσης, δημιουργίας κοινής αντίληψης και στοχοθεσίας σχετικά με την σχολική πραγματικότητα, την εκπαιδευτική διαδικασία, τη σύναψη των σχέσεων και την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Οι κοινοί στόχοι ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια αναφορικά με τα παιδιά – μαθητές είναι η σωματική ασφάλεια, η κατάλληλη μαθησιακή υποστήριξη, η ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη, η καλλιέργεια κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, οι προτεραιότητες – προσδοκίες από την εκπαιδευτική διαδικασία καθώς και η διαμόρφωση κλίματος σεβασμού, αποδοχής και ενθάρρυνσης.

Αναφορικά με τον καθορισμό κοινών κανόνων για την σχέση ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια και την αρμονική διασύνδεσή τους θα σταθούμε στην αμφίδρομη κατανόηση της διαφορετικότητας των δύο πλαισίων, στην οριοθέτηση του τρόπου συναλλαγής και αλληλεπίδρασής τους, στη δημιουργία κοινού κώδικα επικοινωνίας, στον σεβασμό και στην αναγνώριση της διαφορετικής προσφοράς τους και στην κοινή ωφέλεια από τη συναντίληψη για την ορθή αντιμετώπιση των παιδιών.

Ωστόσο, παρόλο τους κοινούς τόπους ανάμεσα στα δύο πλαίσια, καταγράφονται σημαντικές δυσκολίες επικοινωνίας που συνοψίζονται στην αδιαφορία, στην απουσία ενεργητικής ακρόασης, στον σύγχρονο τρόπο επικοινωνίας που κάποιες φορές δημιουργεί παρανοήσεις (μηνύματα, email, κλπ.) και τέλος στην γενικότερη θέση που έχει το σχολείο – η εκπαίδευση στην σημερινή εποχή.

Οι λόγοι για τους οποίους παρατηρείται το παραπάνω φαινόμενο της δυσλειτουργικής επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια είναι σε πολλές περιπτώσεις οι διαφορετικοί κώδικες επικοινωνίας, η μη συμβατότητα των προσωπικοτήτων γονέων-εκπαιδευτικών, οι διαφορετικές αξίες και προσδοκίες που φέρουν τα δύο πλαίσια, ο φόρτος εργασίας και των δύο πλευρών, η ελλιπής κατάρτιση στις δεξιότητες επικοινωνίας και η απουσία ενός κοινού οράματος ανάμεσα στους ενδιαφερόμενους.

Αποτέλεσμα αυτής της διάστασης στην επαφή του σχολείου και της οικογένειας είναι η δημιουργία απόστασης, καχυποψίας, εχθρότητας στις σχέσεις και αμφισβήτησης των ρόλων, του γονεϊκού από τη μία και του επιστημονικού – εκπαιδευτικού από την άλλη αντιστοίχως.

Για την αποφυγή του δυσλειτουργικού κλίματος στην επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια είναι καλό να υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για τη λειτουργία του σχολείου με κοινοποίηση του κανονισμού λειτουργίας του, ενημερωτικά σημειώματα, πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, τακτικές ενημερώσεις γονέων από τους εκπαιδευτικούς και εγκατάσταση ορθού τρόπου επικοινωνίας μέσω παιδαγωγικών συναντήσεων στη βάση του προγραμματισμού και της οργάνωσης τόσο του εκπαιδευτικού όσο και του διοικητικού έργου. Προς την



ίδια κατεύθυνση κινούνται οι ενημερωτικές ημερίδες, η συμμετοχή των γονέων σε δράσεις του σχολείου καθώς και η συμβουλευτική γονέων από ειδικούς επιστήμονες, όπου αυτή η παροχή είναι εφικτή.

Η αποτελεσματική επικοινωνία ανάμεσα στα δύο πλαίσια δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις για αρμονικές σχέσεις με σκοπό την χάραξη κοινών στόχων σε σχέση με τα παιδιά και την οικογένεια καθώς και τη εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας.

**Νικόλαος Α. Γκουβέρος**

**Ειδικός Παιδαγωγός – MSc Σχολικής Ψυχολογίας**